

Az előterjesztést a Kormány nem tárgyalta meg, ezért az nem tekinthető a Kormány álláspontjának.

Jelen előterjesztés csak tervezet, amelynek közigazgatási egyeztetése folyamatban van. A minisztériumok közötti egyeztetés során az előterjesztés koncepcionális kérdései is jelentősen módosulhatnak, ezért az előterjesztés jelen formájában nem tekinthető a Kormány álláspontjának.

A dokumentum célja a társadalmi egyeztetés elindítása és a jogalkotási folyamat átláthatóvá tétele, amelynek alapján, illetve eredményeként a mellékelt tervezet valamennyi tartalmi és formai eleme módosulhat!

HATÁSVIZSGÁLATI LAP

Előterjesztés címe: A bűnügyi költségek előlegezéséről szóló előterjesztés.

I. Költségvetési hatások: Az előterjesztésnek önálló költségvetési hatása nincs. Az előterjesztés a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: új Be.) végrehajthatóságának biztosítása érdekében szükséges igazságügyi miniszteri szabályokat tartalmazza. Az új Be.-hez 2016 végén készült részletes előzetes hatásvizsgálat, amelyet a Kormány elfogadott. Ezt követően a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvénnyel összefüggő egyes forrásigények biztosításáról szóló 1503/2017. (VIII. 11.) Korm. határozat előírta az új Be. elfogadását követően az új Be. tervezetéhez készített előzetes hatásvizsgálatban szereplő, a törvény elfogadásához kapcsolódó költségvetési források pontos összegének a vizsgálatát. Ennek eredményeként 2017-ben egy új költségvetési vizsgálat készült, amely teljes körűen számba vette az új Be. hatálybalépéséhez szükséges fejlesztések költségvetési igényeit. Ennek eredményeként a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény tervezetéhez készített előzetes hatásvizsgálatban szereplő, a törvény elfogadásához kapcsolódó költségvetési források pontos meghatározásáról szóló 1752/2017. (X. 27.) Korm. határozat rendelkezett az így megállapított költségvetési források biztosításáról az érintett szervek számára. **A fentiekhez képest új költségigény az előterjesztés elfogadásával nem várható.**

II. Adminisztratív terhek: Az előterjesztés 1. számú mellékletében szereplő tervezetben szabályozott rendelkezések miatt adminisztratív tehernövekedés nem várható, a tervezet rendelkezései a jelenleg is végzett feladatok hatékonyabb ellátásának lehetővé tételét célozzák.

III. Egyéb hatások: Az előterjesztésnek egészségi, környezeti, társadalmi hatásai nincsenek.

Budapest, 2018. május ...

Az igazságügyi miniszter

.../2018. (...) IM rendelete

a bűnügyi költségek előlegezéséről

A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 866. § (2) bekezdés 5. pontjában kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 94/2018. (V. 22.) Korm. rendelet 109. § 1. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva – a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 94/2018. (V. 22.) Korm. rendelet 40. § 20. pontjában meghatározott feladatkörében eljáró belügyminiszterrel és a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 94/2018. (V. 22.) Korm. rendelet 64. § 2. pontjában és 1. melléklet F) pont 4. alpontjában meghatározott feladatkörében eljáró pénzügyminiszterrel egyetértésben – a következőket rendelem el:

1. §

(1) A bűnügyi költséget – törvény eltérő rendelkezése hiányában – a rendelkezésére álló költségvetési fedezet terhére

- a) az előkészítő eljárásban az előkészítő eljárást folytató szerv,
 - b) a vádemelés előtt
 - ba) a nyomozó hatóság által végzett nyomozásban a nyomozó hatóság, vagy az ügyészség eljárásában az ügyészség,
 - bb) az ügyészség által végzett nyomozásban az ügyészség vagy
 - bc) a nyomozási bíró eljárásában az ügyészség,
 - c) a vádemelés után, a pótmagánvádló fellépését követően, a magánvádas eljárásban – kivéve, ha az ügyben a nyomozó hatóság nyomozást végez –, valamint a büntetés-végrehajtási bíró eljárása során a bíróság,
 - d) a vagyonelvonnásra irányuló eljárásban
 - da) a vagyonkutatást lefolytató szerv vagy
 - db) a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 822. § (1) bekezdése alapján, az ügyészség indítványának előterjesztése után a bíróság
- (a továbbiakban együtt: eljáró szerv) előlegezi.

(2) Ha a bizonyítás felvétele megkeresett bíróság útján történik, a bizonyítást a megkeresett bíróság saját költségére veszi fel, majd az így felmerült bűnügyi költséget részére a megkereső bíróság előlegezi.

2. §

(1) Az alábbi költségeket – törvény eltérő rendelkezése hiányában – a következő személyek előlegezik:

- a) a terhelt költségét, valamint a terhelt segítőjének és meghatalmazott védőjének a költségét és díját a terhelt,
- b) a sértett, a magánfél, a magánvádló, a pótmagánvádló, a vagyoni érdekelt és az egyéb érdekelt költségét az a sértett, magánfél, magánvádló, pótmagánvádló, vagyoni érdekelt vagy egyéb érdekelt, akinél a költség felmerült,
- c) a sértett, a magánfél, a magánvádló, a pótmagánvádló, a vagyoni érdekelt és az egyéb érdekelt segítőjének költségét és díját az a sértett, magánfél, magánvádló, pótmagánvádló, vagyoni érdekelt vagy egyéb érdekelt, akinek az érdekében a tevékenységét kifejtette.

Az előterjesztést a Kormány nem tárgyalta meg, ezért az nem tekinthető a Kormány álláspontjának.

(2) Az eljáró szerv felhívására az (1) bekezdésben meghatározott személy vagy szerv az általa előlegezett költségről vagy díjról tájékoztatást ad.

3. §

(1) A kirendelt szakértő a szakértői vizsgálatot és a szakvéleményt – az igazságügyi szakértőkről szóló törvényben meghatározott költségelőleg alkalmazása kivételével – a saját költségére végzi, illetve készíti el. A szakértő eljárásával, valamint az idézésre történt megjelenésével összefüggésben felmerült költséget és díjat a kirendelő szerv előlegezi.

(2) A szaktanácsadó, a tolmács és a fordító költségeinek és díjának előlegezésére az (1) bekezdés rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell.

(3) A tanú idézésre történt megjelenésével összefüggésben felmerült költséget az eljáró szerv előlegezi.

(4) A büntetőeljárás során idézett személy a megjelenésével összefüggésben felmerült költséget kifizeti, majd részére azt az igazolt utazási költséget kell megelőlegezni, amelynek megtérítésére az idézett személy jogszabály szerint igényt tarthat.

(5) Akit az eljárási cselekmény elvégzése során vagy a vagyont érintő kényszerintézkedés végrehajtása során közreműködésre köteleztek, e kötelezettségét a saját költségére teljesíti. A kötelezett felmerült és igazolt költségét az eljáró szerv előlegezi.

(6) Az (1)-(5) bekezdésben meghatározott személy vagy szerv az általa kifizetett költségről az eljáró szervet haladéktalanul tájékoztatja.

4. §

(1) Az eljáró szerv az ügyiratok között kezelt költségjegyzékben tartja nyilván az általa előlegezett, valamint a más szerv vagy személy által előlegezett és vele közölt bűnügyi költséget.

(2) A költségjegyzékben szereplő tételeket az azok alapjául szolgáló eljárási cselekmény, illetve az ahhoz tartozó bizonylatok megjelölésével vagy más azonosításra alkalmas módon kell szerepeltetni.

(3) Az eljáró szerv folytatólágosan jegyzi be a költségjegyzékbe az eljárása során felmerült és előlegezett bűnügyi költséget.

(4) A költségjegyzékben szereplő tételek alapjául szolgáló bizonylatokat vagy azok másolatát a költségjegyzékkel együtt kell kezelni.

(5) Ha az ügyben a nyomozás befejezéséig nem merül fel bűnügyi költség, erre a költségjegyzékben utalni kell.

5. §

Ez a rendelet 2018. július 1-jén lép hatályba

6. §

Hatályát veszti a bűnügyi költségek előlegezéséről szóló 21/2003. (VI. 24.) IM-PM-BM együttes rendelet.

Általános indokolás

A Tervezet a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: új Be.) 866. § (2) bekezdés 5. pontjában meghatározott felhatalmazó rendelkezés alapján a büntügyi költségek előlegezése vonatkozásában tartalmaz az új Be. alkalmazásához szükséges részletes szabályokat.

A büntügyi költségek előlegezésének tárgykörét a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: hatályos Be.) felhatalmazása alapján kiadott 21/2003. (VI.24.) IM-PM-BM együttes rendelet szabályozza. A Tervezetben található szabályok részben azonosak a hatályos rendeletben szereplőkkel, részben pedig olyan új rendelkezéseket tartalmaznak, amelyekre az új Be. által kialakított jogintézmények alapján van szükség. A változó törvényi környezet miatt egyes rendeleti szintű szabályok okafogyottá váltak, ezért indokoltá vált ezek deregulációja is.

A Tervezet nem törekszik a büntügyi költségek előlegezése kialakult szabályainak érdemi változtatására.

A Tervezet az egységes szerkezetű és könnyen kezelhető jogszabályi környezet megteremtését tűzte ki célul, melynek révén biztosítható a szakszerű és hatékony jogalkalmazói tevékenység kialakítása.

A Tervezet szabályozásának főbb elemei:

a) **A büntügyi költség előlegezésére vonatkozó általános szabályok** az új Be. által kialakított eljárási szakaszokhoz (előkészítő eljárás, nyomozás, bírósági eljárás) igazodóan tartalmaznak részletszabályokat arra nézve, hogy a rendelkezésre álló költségvetési fedezet terhére mely szervezeteknek kell a felmerülő büntügyi költségek előlegezéséről gondoskodni.

b) **A büntügyi költség egyes elemeinek előlegezésére vonatkozó szabályok** abban a körben tartalmaznak az általánostól eltérő szabályokat, hogy a terhelt, a terhelt segítője, a sértett, a magánfél, a magánvádló, a pótmagánvádló, a vagyoni érdekelt, az egyéb érdekelt és ezek segítőinek eljárási cselekményeivel összefüggésben felmerülő egyes költségelemek előlegezésére mely személyek, vagy szervek kötelesek.

c) **A büntetőeljárás során előlegezett büntügyi költség nyilvántartására vonatkozó szabályok** a büntető igazságszolgáltatás precíz és transzparens működésének utólag is számon kérhető körülményeit teremtik meg, amelyek a jogalkalmazók számára egyben megteremtik a büntügyi költség viselése tárgyában hozandó megalapozott döntés lehetőségét.

Részletes indokolás

Az 1. §-hoz

A Tervezet a büntügyi költség előlegezésére vonatkozó általános szabályok keretében az új Be. által meghatározott eljárási szakaszokhoz, valamint a vagyonelvonásra irányuló külön eljárás rendelkezéseihez igazodva határozza meg, hogy a rendelkezésre álló költségvetési fedezet terhére mely szervek kötelesek a felmerülő büntügyi költségek előlegezésére. A szabályozás kialakítása során az volt az elsődleges szempont, hogy az adott eljárási szakaszban mely szerv az ügy „ura”, illetve mely szervhez köthető az adott eljárási cselekmény teljesítése. Ennek megfelelően az előkészítő eljárásban – ahol jellemzően nem merül fel büntügyi költség előlegezésének szükségessége, azonban annak lehetősége nem zárható ki – az előkészítő eljárást folytató szerv válik kötelezetté. A – hatályos

rendelkezőkkel egyezően, ugyanakkor kodifikációs szempontból jobban tagolt szabályok szerint – a nyomozás során elsősorban a nyomozó hatóságnak, míg az ügyészség által felügyeleti, irányítási jogkörében teljesített intézkedések, eljárási cselekmények, az ügyészségi nyomozás, valamint a vádemelés előtt eljáró nyomozási bíró előtt felmerülő bűnügyi költség tekintetében az ügyészségnek kell rendelkezni a bűnügyi költségek előlegezéséről. A vádemelés után továbbra is a bíróság feladata, hogy a bűnügyi költségek előlegezéséről gondoskodjon. A vagyonelevonásra irányuló külön eljárás önmagában is egy büntetőeljárásként fogható fel, amelyben a „nyomozásnak” a vagyonkutatás, a „vádemelésnek” az ügyészi indítvány feleltethető meg. Ennek megfelelően a vagyonkutatás során az azt végző nyomozó hatóság, a nyomozó hatóság vagyonvisszaszerzési szerve vagy az ügyészség, míg a Be. 822. § (2) bekezdés alapján tett indítvány előterjesztését követően a bíróság előlegezi a bűnügyi költséget.

A Tervezet az általános szabályok között rendelkezik arról, ha a bizonyítás felvétele megkeresett bíróság útján történik. Ennek oka, hogy a megkeresett bíróság eljárásában változatos, előre nem meghatározható költség típusok merülhetnek fel, így e rendelkezés kodifikációs szempontból a költségviselő szervekre vonatkozó szabályokhoz tartozik. Ilyen esetben – a hatályos szabályokhoz igazodóan – a bűnügyi költséget a megkereső bíróság előlegezi. A gyakorlatban ez a megkeresett bíróság általi kifizetést és a megkereső bíróság általi „megtérítést” jeleni, ugyanakkor a Tervezet tudatosan mellőzte a „megtérítés” fogalom használatát, tekintettel arra, hogy e fogalom az új Be. fogalomrendszerében eltérő jelentéssel bír.

A 2-3. §-hoz

A bűnügyi költség egyes elemeinek előlegezésére vonatkozó részletszabályok a terhelt, a terhelt segítője, a sértett, a magánfél, a magánvádló, a pótmagánvádló, a vagyoni érdekelt, az egyéb érdekelt és ezek segítőinek eljárási cselekményeivel összefüggésben felmerülő egyes költségelemek előlegezésére tartalmaznak rendelkezéseket. A főszabály a hatályos szabályozással egyezően, hogy a felsorolt személyek előlegezik az eljárásukkal, valamint a segítőjük eljárásával felmerült bűnügyi költséget. A hatályos szabályozás egyszerűsítését az tette lehetővé, hogy az új Be. jelentősen átalakította (egyszerűsítette) a büntetőeljárásban részt vevő személyek szabályozási rendszerét. A Tervezet előírja, hogy az eljáró szerv felhívására a megjelölt személyek kötelesek haladéktalanul tájékoztatást adni az általuk előlegezett bűnügyi költségről. Az újdonságnak számító rendelkezés elősegíti, hogy az eljáró szervek a felmerült bűnügyi költségek megállapításáról, illetve annak viseléséről szükség szerint az eljárás bármely szakaszában megalapozott döntést hozhasson, amennyiben döntésükkel összefüggésben ezt törvény kötelezővé teszi. Ilyen fordulhat elő, amikor a mulasztót a mulasztásával kapcsolatban felmerült költségek viselésére kell kötelezni, vagy amikor az ügyben érdemi döntést (eljárás megszüntetése, bírósági eljárást lezáró döntés) hoznak.

A főszabály alóli kivételt a szakértő vizsgálata, a szakvélemény elkészítése, valamint a szakértőre vonatkozó rendelkezések megfelelő alkalmazásával a szaktanácsadó, a tolmács és a fordító tevékenységével felmerülő, továbbá a tanú idézésével kapcsolatos megjelenésével felmerülő bűnügyi költség jelenti, ahol a felsorolt személyek a saját költségükre fizetik ki a szakértői vizsgálat, vagy a megjelenés költségét, majd azt a kirendelő bíróság, ügyészség vagy a nyomozó hatóság előlegezi. Az idézésre történő megjelenéssel összefüggésben felmerülő költséget az idézettnak megfelelő módon igazolnia kell az eljáró szerv felé, amely azt az érintettre irányadó jogszabályok szerinti módon és összegben előlegezi.

Az előterjesztést a Kormány nem tárgyalta meg, ezért az nem tekinthető a Kormány álláspontjának.

A büntetőeljárás atipikus szereplőinek tekinthetők azok a személyek (természetes és jogi személyek vagy jogi személyiséggel nem rendelkező egyéb szervezetek), akiket az eljáró bíróság, ügyészség vagy nyomozó hatóság bizonyos eljárási cselekmények elvégzése során vagy vagyont érintő kényszerintézkedés során, valamilyen aktív vagy passzív közreműködésre kötelez. Ezen személyek tevékenysége keretében természetesen ugyanúgy felmerülhet bűnügyi költség, mint az eljárás résztvevői tekintetében, ezért a Tervezet a részükre is biztosítja a felmerült költségeik előlegezését. E rendelkezés alapja a hatályos szabályozásban is megtalálható volt, ugyanakkor a hatályos szabályozás indokolatlanul a helyi önkormányzat jegyzője, más hatóság, illetve más szerv, gazdálkodó szervezet tekintetében tartalmazott rendelkezést, miközben a büntetőeljárás során a kötelezettek köre (jogalanyiságuk szerint) nem határolható be.

Az eljárás résztvevői által kifizetett költség – a jogszabályban meghatározott igazolások mellett – akkor előlegezhető, ha arról az eljáró szerv hivatalos tudomást szerez, ennek érdekében a Tervezet a felmerülő költséget kifizető személyek számára a korábbiakkal egyező tájékoztatási kötelezettséget ír elő.

A 4. §-hoz

A büntetőeljárás során előlegezett bűnügyi költség nyilvántartására vonatkozó szabályok az eljáró szerv, valamint a más szerv vagy személy által előlegezett bűnügyi költségek vezetésre szolgáló költségjegyzéket érintő rendelkezéseket foglalják magukba. A költségjegyzék a megjelenése szerint lehet elektronikusan vezetett vagy papíralapú. A költségjegyzékbe az eljáró szervek a felmerült és előlegezett bűnügyi költséget folytatólágosan jegyzik be, oly módon, hogy az egyes tételeket az azok alapjául szolgáló eljárási cselekmény, illetve az ahhoz tartozó bizonylatok megjelölésével vagy más azonosításra alkalmas módon kell szerepeltetni. Ennek célja, hogy a jogalkalmazók megalapozott és ellenőrizhető döntést tudjanak hozni a bűnügyi költség viseléséről. Ha az ügyben a nyomozás befejezésére oly módon kerül sor, hogy nem merült fel bűnügyi költség, ennek tényét az eljáró ügyészség vagy nyomozó hatóság a költségjegyzékbe bejegyzí, ami egyben azt is jelenti, hogy az előkészítı eljárást folytató szervnek ilyen kötelezettsége a saját eljárása befejezéskor nem keletkezik.

Az 5-6. §-hoz

A rendelet hatályba lépéséről és a bűnügyi költségek előlegezésének szabályait korábban tartalmazó rendelet hatályon kívül helyezéséről szól.